

Література

1. <https://blog.decathlon.ua/legka-atletika-dlia-dtei-poradi-vd-r.html>
2. https://uk.wikipedia.org/wiki/Легка_атлетика

Радченко І., магістрант групи 602-ФС
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Науковий керівник:
к.пед.н., доцент, доцент кафедри фізичної культури та спорту
Пермяков О. А.
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ТАКТИЧНІ СИСТЕМИ ВЕДЕННЯ ЗМАГАЛЬНОЇ БОРотьБИ У ФУТБОЛІ У ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ

«Українці – футбольна нація». Дане гасло є цілком обґрунтованим, адже з однієї сторони ми маємо сотні тисяч вболівальників українського футболу, з іншої – бажання значної кількості молодих українців опанувати саме цей вид спорту у професійному плані. Згідно соціологічного опитування футбольних експертів, кожен 2-ий українець у дитячому та юному віці грає в футбол, половина з них відвідує дитячі юнацькі спортивні школи.

Тому метою статті є висвітлення особливостей тактичних систем ведення змагальної боротьби у футболі. У ході дослідження ми проаналізували тактику гри 12 команд провідних елітних чемпіонатів. Загальна кількість проаналізованих ігор становить 48 ігор в яких взяло участь понад 150 футболістів. Для визначення тактичної побудови гри ми проаналізували особливості групових та командних тактичних взаємодій, стилі ведення гри, тактичних схем, які найчастіше використовують команди, системи за якими гравці переміщуються по футбольному полю. Аналізуючи відеозаписи ігор ми досліджували кількість атак виконаних поступовим нападом, (через центр, за допомогою флангів, по всій ширині полі) та швидким проривом.

Вкажемо, що серед тактичних схем гри в Європі домінуючими є система гри «1+4+3+3», яка передбачала перебудову середньої лінії та лінії нападу завдяки переходу одного нападаючого в середню лінію. Наявність трьох гравців в середній лінії дозволяє активно включати в атаку не менше двох з них. Не слід також забувати, що суперники не знають заздалегідь, які саме гравці середньої лінії підключаються до нападу. Це вносить елемент несподіваності в дії нападаючих тим самим ускладнюючи організацію захисту [1].

При використанні даної системи один з центральних захисників отримує можливість активно втручатись в нападаючі дії команди. Паралельно з цим більшість команд використовують також системи гри «1+4+4+2». При грі за даною системою гравців розташовуються в три лінії: лінія захисту з чотирьох гравців, середня лінія – також з чотирьох гравців и лінія нападу – з двох

гравців. Вільні зони атаки заповнюють гравці середини поля, які безперервно змінюють напрямки атаки та ускладнюють тим організацію захисту, а також крайні захисники.

Гравці мають змогу імпровізувати не лише тільки індивідуально, а й колективні, що робить несподіваним для суперника розвиток подій та дозволяє варіювати тактикою гри. Це пов'язано з тим, що більшість атак в англійській прем'єр лізі виконуються за рахунок індивідуальних тактичних дій футболістів – 60 % [2].

Отримані результати дослідження дозволяють стверджувати, що стиль гри, який використовується командами англійської прем'єр ліги носить атлетичний характер, якому притаманна велика кількість силової боротьби, гра футболістів в більшості випадків має індивідуальний характер. Змагальній діяльності гравців характерні швидкісний футбол з великою кількістю довгих передач, ударів по воротах з різних відстаней та безкомпромісна боротьба на кожному клаптику майданчика. Все це повністю співпадає з вимогами англійському стилю гри у футболу. Досліджуючи тактичну побудову ігор команд, які грають в іспанському чемпіонаті зазначимо, що в 20 % випадків в нападі використовується швидке переведення м'яча на половину суперника, що знаходить відображення в швидкому прориві. Проте в сучасному футболі гравці повертається в захист доволі швидко, тому 80 % атак все ж таки відбуваються за рахунок поступового нападу.

Аналізуючи відсоток використання позиційного нападу видно, що найбільш часто футболісти використовують напад по всій ширині поля (40 %) та через центр (39 %). Використання ж флангових атак відбувається доволі рідко (21 %) і має спонтанний характер. Дослідження групових тактичних дій футболістів високого класу іспанської прем'єри показало, що практично у всіх команд домінуючим є використання комбінаційного нападу (66 %) з великою кількістю складних взаємодій. Індивідуальні тактичні дії складають лише 33 % і пов'язані з швидкістю переміщень, відкриванням, відволіканням суперника та індивідуальною тактичною майстерністю при роботі з м'ячем.

Аналіз захисних дій футбольних клубів іспанської прем'єри довів, що пріоритетним є комбінований захист (47 %), який поєднує два інших способи захисту. Відсоток використання позиційного та зонного захисту практично однаковий і становить 27 % та 26 % відповідно [3].

Аналізуючи тактичні дії гравців німецької бундеслиги, зазначимо, що п'ята частина всіх атак відбувається за рахунок швидкого нападу, який в більшості випадків будується на довгих передачах через все футбольне поле. Позиційний напад складає 80 % всіх атакуючих дій команд даної ліги. При чому поступовий напад доволі часто (40 %) відбувається за рахунок центральної частини футбольного поля. Використання ж флангових атак спостерігалось лише тільки в 25 % всіх проведених наступальних дій.

Отже, тенденція сучасного футболу в Європі спонукає команди, тренерів та гравців використовувати більш комбінаційний та видовищний футбол. Тактичні дії команд високого класу суттєво відрізняються в залежності від тактичної побудови гри команди суперника. При виборі ефективної тактики на

гру необхідно враховувати низку факторів, головними серед яких є – можливість власної команди (антропометричні показники гравців, збалансованість команди, універсалізація гравців, рівень фізичної та технічної підготовленості, тощо), можливість команди суперника (особливості антропометрії суперників, стиль гри який проповідує команда суперник, рівень технічної та фізичної підготовленості, тощо) та від того де відбувається матч (на своєму або на чужому полі).

У сучасному футболі, коли рівень майстерності гравців практично однаковий вирішальну роль в підсумковому результаті гри відіграє саме вдало підібрана тактична побудова та система розташування гравців на футбольному полі. Подальші дослідження передбачається провести в напрямку вивчення інших проблем тактичної побудови гри у футболі.

Література

1. Липартелиани В. Особенности внешних коммуникаций профессионального футбольного клуба [Текст] / Теорія і методика фізичного виховання і спорту, 2008. № 3. С. 59–62.
2. Несенюк М. Український футбол існує для власників команд, а не глядачів. Клубами має керувати професійна ліга [Текст] / Країна, 2018. № 48. С. 28–29.
3. Устенко Б. Організаційні зміни в структурі європейських професійних футбольних клубів під впливом комерціалізації [Текст] / Теорія і методика фізичного виховання і спорту, 2016. № 4. С. 21–24.

Яременко Д., студентка групи 102-ФС

Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Науковий керівник:

к.фіз.вих., доцент кафедри фізичної культури та спорту Гета А. В.

Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЦІКАВІ ФАКТИ З ІСТОРІЇ ВІЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

Вільна боротьба – спортивне єдиноборство, вид боротьби, в основі якого лежить позиційне маневрування двох спортсменів, кожен з яких за допомогою різних технічних прийомів (захоплень, кидків, переворотів, підніжок, підсічок тощо) намагається покласти суперника на лопатки, чи набрати більшу кількість очок у процесі боротьби. Від класичної боротьби вільна відрізняється широким спектром технік, що включають використання ніг: зачеп та інше.

Учасники змагань поділяються на вагові категорії – 7 для чоловіків: до 55, 60, 66, 74, 85, 96 і 120 кг та 4 для жінок у програмі Олімпійських ігор: до 48, 55, 60 і 72 кг та 7 для жінок в неолімпійських вагових категоріях: до 48, 51, 55, 59, 63, 67, 72 кг.